

Vrijzinnigheid zoekt versie 2.0

Vrijzinnig humanisme wil zich verpoppen naar iets nieuws. Tijd voor herbronning?

- ▶ Vrijzinnigen en gelovigen delen dezelfde vragen
- ▶ Humanisten moeten elkaar versterken
- ▶ Herbezinning is normaal proces om te overleven

Patrick VERSTUYFT

Het bericht verdween op de meeste nieuwsredacties allicht in de berg actualiteit. Nochtans trok de titel de aandacht: *Human(art)istic Project. Vrijzinnig humanisme 2.0*. Het bericht sprak de ambitie uit op zoek te gaan „naar een eigentijdse invulling van het vrijzinnig humanisme en naar de essentie van wie zij [sic] als mens willen zijn”. Wie 2.0 gebruikt, wijst op verandering, zelfs een upgrade.

Moraalfilosoof Ludo Abicht zocht tevergeefs „met een vergrootglas naar die 2.0”. Hij vond niks nieuws, wel dezelfde namen, dezelfde procedés en dezelfde thema's, ook al vindt hij dat op zich niet erg. „Dat gebeurt wel meer met mensen of organisaties die zich willen heruitvinden”, zegt Abicht. „Wat er staat, kan evengoed uit het programma van een of andere religieuze groep komen. Niks op tegen. Is er echter behoefte aan vernieuwing? Ja.”

Een herbronning is niet zo vreemd, vindt ook Jan De Volder, docent aan de KU Leuven en expert interreligieuze dialoog. „Je hoort mensen vaak zeggen dat de kerken leeglopen, maar ook bij de georganiseerde vrijzinnigheid heerst een crisis. Zij hebben dezelfde moeilijkheden om

in een 'fluïde' of 'vloeibare' samenleving – om een term van de onlangs overleden socioloog en filosoof Zygmunt Bauman te gebruiken – een bepaald gedachtegoed over te brengen. Bovendien zit onze wereld in een bliksemnelle verandering die al langer bezig is. Elke ideologie, beweging of organisatie die zichzelf ernstig neemt, moet zich herbronnen.”

Als de vrijzinnigheid wil vernieuwen, dan moet alvast worden losgekomen van de negatieve, antiklerikale beweging, meent Ludo Abicht. Daar is Jan De Volder het mee eens: „Het vrijzinnig humanisme bleef lang hangen in een negentiende-eeuws wereldbeeld waarin de katholieken de grote vijand waren. Daar vind je tot op vandaag uitwassen van, net zoals sommige katholieke kringen nog spookbeelden hebben over de loge. Dat is een spiegelbeeld. Daar moeten we in de eenentwintigste eeuw dringend van af.”

„Binnen het kwartier praten we over de meest confronterende thema's”

Vrijzinnigen, meent Ludo Abicht, moeten zich afvragen welk antwoord zij kunnen geven op vragen over ongelijkheid, lijden, dood. „Uitgeprocedeerde asielazoekers werden destijds opgevangen in kerken of parochiezalen. De loge, met zijn grote huizen, had toen best een paar duizenden mensen kunnen helpen, maar dat gebeurde niet. Toen ik dat voorbeeld gaf in een debat met politiek filosoof Dirk Verhofstadt, kreeg ik als antwoord: 'Ze (gelovigen, n.d.r.) doen dat om hun ziel te

redden.' Wat een ouderwetse, onbenullige reactie! Het is een terrein waarop vrijzinnigen – dat geloof ik zelf als positief atheïst – prima kunnen samenwerken met gelovigen, want die zitten met dezelfde vraag.”

Jan De Volder spreekt over humanismes – in het meervoud – die elkaar moeten vinden. „Er is een christelijk humanisme, zoals er een vrijzinnig humanisme is, alsook een joods en islamitisch humanisme. Ze moeten elkaar versterken in een wereld die bedreigd wordt door barbarij, van zowel terreurgroepen als populistische strekkingen ter rechterzijde die groepen tegen elkaar opzetten. Het is belangrijk dat zij die oefening maken, net zoals wij, christenen en katholieken, dat moeten doen. We hebben het geluk met Franciscus een paus te hebben die ook volop werkt aan dat katholicisme 2.0 en uitnodigt de dialoog met de anderen aan te gaan.”

„De breuklijn is niet of iemand gelooft of niet, de breuklijn ligt bij 'doe je wat?',” zegt Ludo Abicht. „Tegen de commercialisering, tegen wat ons bedreigt. In de praktijk en het engagement staan we dicht bij elkaar, want we komen allebei op voor de zwakke mens. We mogen niet de fout begaan om de weinigen die er iets tegen willen doen, van elkaar te scheiden. Het heeft geen zin om dan elkaar te bestrijden op basis van ideologische verschillen. Dat is actief pluralisme, luisteren naar wat iemand anders te zeggen heeft. We moeten zoeken naar die projecten waar we kunnen samenwerken en het wederzijds respect cultiveren.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

Vluchtelingenopvang overschrijdt tegenstelling tussen gelovigen en niet-gelovigen. © Belga Image

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

De knop omdraaien

„Weinig onderwerpen liggen zo gevoelig als migratie. Wie dat thema aansnijdt tijdens een familiefeest, loopt het risico dat de gezellige feeststemming plaatsmaakt voor hoogoplopende emoties en felle meningsverschillen. De nuchterheid neemt meestal een snipperdag als de discussie over migranten gaat.

Aan de ene kant van het spectrum staan mensen die vinden dat 'vreemdelingen' ons vooral last bezorgen, dat ze profiteren van ons sociaal systeem, dat ze een bron zijn van criminaliteit en onveiligheid. De tegenpool bestaat uit mensen die menen dat er in ons land plaats is voor iedereen en dat veelkleurigheid een verrijking is.

In zo'n gepolariseerde discussie is het doorgaans wijs een paar stappen achteruit te doen en de zaak vanaf een afstand te bekijken. Vergelijk het met een museumbezoek. Wie met zijn neus op een schilderij gaat staan, ziet wel de details, maar niet het geheel. Dat is in maatschappelijke debatten niet anders.

Nuchterheid baart altijd nuance. Migratie brengt zowel troeven als problemen met zich mee. De eerste generaties migranten kwamen ooit naar ons land omdat we dringend betaalbare arbeidskrachten nodig hadden. En ook vandaag heeft onze vergrijsde samenleving hun nakomelingen broodnodig als jonge werkkrachten. Ze zijn ook cruciaal om onze sociale zekerheid in stand te houden.

Toch zijn er ook problemen. De integratie van mensen met een andere taal en cultuur verloopt moeizaam en niet zonder spanningen. Ons land verwaarloosde die integratie lang, maar levert nu gelukkig wel inspanningen. Dat is een goede zaak. Nochtans zien we dat kinderen van migranten globaal minder goed blijven scoren op school. Dat creëert een kloof en dat is kwalijk. Zowel de overheid, het onderwijs als de migranten zelf zullen inspanningen moeten leveren om die scheve situatie recht te trekken. Een goed diploma biedt meer kansen in de samenleving en zet mensen op het juiste pad.

Daarmee komen we bij de kern van de zaak. Zowel autochtone Belgen als nieuwkomers blijven te veel steken in een uitzichtloze visie. Autochtonen blijven de nieuwkomers beschouwen als lastpakken die ze liever kwijt dan rijk zijn. Discriminatie en racisme zijn reële problemen. De nieuwkomers verstarren in de fatalistische overtuiging dat ze tweederangsburgers zijn. Dat is een gedachte zonder toekomstperspectief.

Daarom moeten we allemaal de knop in ons hoofd omdraaien. Nog steeds blijven sommigen de illusie koesteren dat mensen van buitenlandse origine hier weg moeten. Of dat ze zich volledig moeten assimileren, tot ze onzichtbaar zijn geworden. Dat zal niet gebeuren. Of we het nu leuk vinden of niet, de nieuwkomers zijn hier en zullen hier blijven. Ze zullen een deel van hun cultuur en hun godsdienst behouden. Ze zijn niet enkel nieuwe Belgen, ze zijn ook nieuwe Vlamingen. Het Vlaanderen van vijftig jaar geleden bestaat niet meer. Zolang we dat niet aanvaarden, blijven we nutteloze rondjes draaien, tot ieders frustratie.

Op hun beurt moeten ook migranten en hun nazaten een knop omdraaien. Ze moeten aanvaarden dat hier spelregels en verworvenheden bestaan waaraan niet te tornen valt. Een voorbeeld? Vrouwen zijn evenwaardig aan mannen en hebben dezelfde rechten. Daarop valt niet af te dingen. Wie in ons land woont, moet dat respecteren.

Onze samenleving is grondig veranderd. Geen politicus kan de klok ooit nog terugdraaien. Wie het tegendeel beweert, probeert u iets wijs te maken. Laten we dus samen de knop omdraaien. Een doorgedreven integratie, waarbij nieuwkomers echte kansen krijgen en de basiswaarden van onze samenleving aanvaarden, dat is de enige weg naar een toekomst waarin we er allemaal op vooruitgaan.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be